

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tal-15 ta' Dicembru, 2009

Citazzjoni Numru. 575/2009

MEDITERRANEA DISTRIBUZIONE S.r.L., soċjeta'
estera registrata fl-Italja bin-numru 02155040807

VS

IFIX TRADE LIMITED (C-38861)

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Maħluf imressaq fil-11 ta' Ġunju, 2009, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-kumpannija attriċi talbet li din il-Qorti (a) ssib li l-kumpannija mħarrka għandha tħallasha s-somma ta' disa' mija u wieħed u tletin elf, sitt mija u ħamsa u disgħin ewro u disgħa u sittin ewro ċenteżmi (€ 931,695.69) li tirrappreżenta l-prezz ta' merkanzija lilha mibjugħa u konsenjata; u (b) li tikkundanna lill-kumpannija mħarrka tħallas dik is-somma;

Pagna 1 minn 9

Qrati tal-Gustizzja

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-degriet tagħha tat-22 ta' Ġunju, 2009¹, li bih ordnat tibdiliet fir-Rikors Maħluf għall-finijiet tal-artikolu 175 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta;

Rat id-degriet tagħha tat-22 ta' Ġunju, 2009², li bih ordnat in-notifika tal-atti lill-kumpannija mħarrka u tat direttivi lill-kumpannija attriċi dwar it-tressiq tal-provi tagħha;

Rat in-Nota tal-kumpannija attriċi tas-7 ta' Awissu, 2009;

Rat li l-kumpannija mħarrka laqgħet l-atti tal-kawża fit-8 ta' Lulju, 2009³, iżda naqset li tressaq Twegiba Maħlufa fiż-żmien mogħti lilha mil-liġi, u lanqas dehret jew imqar kienet rappreżentata meta ssejñet il-kawża, u għalhekk baqgħet kontumaci;

Rat id-degriet tagħha tal-20 ta' Awissu, 2009, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-listi tas-smiġħ għall-1 ta' Diċembru, 2009;

Rat in-Nota mressqa mill-Avukat Richard Galea Debono fis-6 ta' Ottubru, 2009⁴, fil-kwalita' tiegħu ta' amministratur provviżorju tal-kumpannija mħarrka li permezz tagħha ġibed l-attenzjoni tal-Qorti għad-dispożizzjonijiet tal-artikolu 224(2) tal-Att tal-1995 dwar il-Kumpanniji, u wkoll dwar it-tħaddim tal-artikoli 303(1) u 223 tal-istess Att fir-rigward tal-ftehim li fuqu tinbena l-azzjoni attriċi;

Rat in-Nota mressqa mill-kumpannija attriċi fis-16 ta' Ottubru, 2009⁵, biex tirribatti s-sotomissjoni magħmula mill-amministratur provviżorju fl-imsemmija Nota tiegħu;

Semgħet lill-avukati tal-kumpannija attriċi waqt is-smiġħ tal-1 ta' Diċembru, 2009, u qieset id-dikjarazzjoni magħmula minhom waqt l-istess smiġħ dwar il-kreditu pretiż;

¹ Paġ. 5A tal-proċess

² Paġġ. 50 – 1 tal-proċess

³ Paġ. 52 *tergo* tal-proċess

⁴ Paġ. 58 tal-proċess

⁵ Paġġ. 59 – 60 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tal-1 ta' Diċembru, 2009, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għall-ħlas lura ta' dejn magħruf b'kitba minħabba konsenja ta' tagħmir domestiku taħt arrangament “*on consignment*” li tiegħu il-kumpannija mħarrka ma ħallsitx lill-kumpannija attriciu lanqas raddithom lura;

Illi l-kumpannija mħarrka ma resset l-ebda kontestazzjoni għall-azzjoni attrici fiż-żmien mogħti lilha wara li laqgħet in-notifika tal-atti tal-kawża;

Illi, madankollu, xi żmien wara li l-kawża tqiegħdet għas-smiġ, iddaħħlet Nota fl-atti tal-kawża li tindika li l-kumpannija mħarrka tinsab fi proċess ta' stralc u li dwarha kien inħatar amministratur provviżorju. F'din in-nota ssemew id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 224(2) tal-Kapitolu 386 tal-Liġijiet ta' Malta dwar jekk din il-kawża tistax tibqa' miexja 'l quddiem, u l-artikoli 303(1) u 223 tal-istess Kapitolu 386 għall-finijiet tas-siwi sostantiv tal-obbligazzjoni li fuqha jinbnew il-pretensjonijiet tal-kumpannija attrici;

Illi mill-fatti rilevanti li joħorġu mill-atti, joħroġ li l-kumpannija attrici (aktar 'il quddiem imsejha “MD”), li għandha s-sede tagħha fl-Italja, kienet forniet lill-kumpannija mħarrka (aktar 'il quddiem imsejha “Ifix”) konsenji ta' tagħmir domestiku biex din tal-aħħar tbiegħu f'Malta mill-istabiliment tagħha fi Triq Aldo Moro fil-Marsa. Dak l-arrangament kien regolat bi ftehim li sar f'Lulju tal-2008;

Illi f'April tal-2009⁶, saret kitba bejn il-partijiet li bis-saħħa tagħha lfix iddikjarat li hija debitrice ta' MD fis-somma ta' seba' mitt elf euro (€ 700,000) u kif ukoll li kellha f'idejha b'kemm jiswew ħames mija u ħamsa u tletin elf mija u disgħa u tletin euro u ħamsin ċenteżmi (€ 535,139.50) ta' tagħmir domestiku li MD kienet għadditilha *on consignment* biex tbiegħu. Kellu jsir inventarju dettaljat sa ħmistax-il jum wara biex jingħaraf il-valur eżatt tal-imsemmi stokk. Fuq l-imsemmija kitba deher Charles Farrugia għal lfix. Bis-saħħa ta' dak il-ftehim, kien sar qbil li s-somma ta' dejn magħruf, għalkemm dovuta, titħallas sal-31 ta' Diċembru, 2011, jekk kemm-il darba sat-23 ta' April, 2009, lfix tgħaddi pjan aċċettabbli għal MD ta' kif se' tħallas lura dak id-dejn saż-żmien mogħti. Minbarra dan, il-ftehim kien jaħseb ukoll biex MD tirtira mingħand lfix it-tagħmir domestiku li kien għadu ma nbiegħx minn lfix;

Illi lfix ma ressqitx il-pjan tal-ħlas lura skond kif miftiehem. Minbarra dan, meta kien qiegħed jitwettaq l-arrangament tat-tneħħija minn MD tat-tagħmir li kien għadu ma nbiegħx, lejn l-aħħar ta' Mejju, 2009, MD twaqqfet milli tkompli tirtira l-imsemmi tagħmir, u dan minbarra li irriżulta wkoll li minn dak it-tagħmir inventarjat kien naqas xi ammont li tiegħu MD ma kinitx tħallset. Fil-11 ta' Ġunju, 2009, infetħet din il-kawża;

Illi l-konsiderazzjonijiet ta' natura legali marbutin mal-każ iduru l-iżjed mal-kwestjoni mqanqla bin-nota ta' l-amministratur provvizorju ta' lfix. MD tishaq li ladarba lfix baqqgħet kontumaċi, l-Qorti ma għandhiex tagħti każ ta' dak imsemmi fl-imsemmija Nota, li hija tqisu bħala "Noti ippustati minn terzi". Il-Qorti hija tal-fehma li ma tistax tilqa' din l-istedina tal-kumpannija attriċi. Minbarra l-fatt li l-kontumaċja ta' parti mħarrka ma jmisshiex titqies bħala stqarrija tal-pretensjonijiet tal-parti attriċi, jekk inhu minnu li l-kumpannija mħarrka illum tinsab fi stat ta' proċess ta' stralċ (ukoll jekk għad ma ngħata l-ebda Ordni ta' Stralċ dwarha) il-Qorti ma tistax twarrab fatt bħal dan bħallikieku ma kienx jeżisti. Il-liġi nnifisha trid li ladarba jinbeda l-proċess ta' stralċ ta' kumpannija – kemm jekk dan ikun

⁶ Dok "A" f'paġġ. 6 – 8 tal-proċess

stralċ volontarju u kif ukoll jekk ikun proċess ta' stralċ mill-Qorti, dik il-qagħda titqiegħed għall-għarfien tar-Registratur tal-Kumpanniji⁷ biex dan il-fatt ikun magħruf minn kull min ikollu xi interess;

Illi għalhekk il-Qorti sejra tqis il-kwestjoni mqanqla min-nota tal-amministratur provviżorju. Qabel xejn, tirrileva li l-fatt li lfix tinsab għaddejja minn proċess ta' stralċ tirriżulta minn proċeduri pendenti li bħalissa qegħdin jinstemgħu minn din il-Qorti diversament presjeduta, u li din il-Qorti ħadet konjizzjoni tagħhom għal finijiet ta' konferma⁸. Mil-imsemmija riferenza jirriżulta wkoll li l-Avukat Richard Galea Debono huwa bħalissa l-amministratur provviżorju ta' lfix;

Illi l-artikolu 224(2) tal-Kapitolu 386 tal-Ligijiet ta' Malta msemmi fin-nota ta' l-Avukat Galea Debono jgħid li: *“Meta jkun sar ordni għal stralċ jew ikun inħatar amministratur provviżorju, skond id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 228 ta' dan l-Att, ma tista' tittieħed ebda azzjoni jew jinbdew xi proċeduri kontra l-kumpannija jew il-proprijeta' tagħha ħlief bil-permess tal-qorti u taħt dawk il-kundizzjonijiet li tista' timponi l-qorti”*;

Illi l-Qorti hija tal-fehma li l-imsemmi artikolu 224(2) jirreferi għal kawżi jew azzjonijiet ġudizzjarji li jittieħdu **kontra** kumpannija li tkun tqiegħdet fi proċedura ta' stralċ, imma ma jgħoddx għall-każ fejn l-azzjoni tinbeda **minn** kumpannija li tkun f'dak l-istat. Il-kliem tal-liġi jidher li jagħmilha ħaġa ċara li dak l-artiklu jaħseb biex iħares lil kumpannija li tkun għaddejja minn proċess ta' stralċ (ukoll jekk qabel ma jingħata l-ordni ta' stralċ) milli jinfetħu kontriha kawżi jew jittieħdu kontriha proċeduri b'qorti. Fi kliem ieħor, din il-Qorti hija tal-fehma li d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 224(2) tal-Kap 386 jolqtu kwestjoni ta' leġittimazzjoni passiva ta' parti f'kawża u mhux ukoll il-jedd ta' kumpannija – imqar jekk tkun hija wkoll taħt proċedura ta' stralċ – milli tmexxi 'l quddiem kawża hija wkoll kontra ħaddieħor. Li kieku l-legislatur ried li l-projbizzjoni li tinbeda kawża jew proċedura ġudizzjarja

⁷ Ara, per eżempju, l-art 218(8) tal-Kap 386

⁸ Rik. 566/09JZM

fejn hemm involuta kumpannija fi proċess ta' stralċ qabel ma tinkiseb l-awtorizzazzjoni tal-Qorti tkun tgħodd ukoll għal kumpannija li trid tibda kawża hi, kien faċli għalih li jindika dan. Il-leġislatur tagħna, għall-kuntrarju, jidher li għażel li dik l-awtorizzazzjoni trid tinkiseb biss fil-każ fejn il-kumpannija m'harrka tkun fi proċess ta' stralċ⁹;

Illi l-Qorti tifhem li din it-tifsira hija tajba u xierqa għaliex huwa magħruf li “*The appointment of an administrative receiver¹⁰ does not have any effect on the company as a separate legal personality; it remains in existence and it does not cease to exist or incur liability as a result of the appointment. ...*”¹¹. Iż-żamma ta' personalita' ġuridika, sakemm ma titneħħiex b'xi mod maħsub mil-liġi, tagħti lil kull kumpannija l-jedd, l-għarfien u s-setgħa li tibda u twettaq kawżi f'qorti tal-ġustizzja¹²;

Illi l-Qorti tara wkoll li l-imsemmi artikolu ma jzommx b'mod assolut milli tinbeda jew li jkollha titwaqqaf kull azzjoni kontra xi kumpannija li tkun fi stralċ jew li għaliha jkun imqar inħatar amministratur provvizorju, iżda tqiegħed kull bidu ta' azzjoni jew il-proseguwiment ta' kull kawża diġa' mibdija taħt il-permess kundizzjonali tal-Qorti. Kemm hu hekk, ma huwiex kontra l-liġi li, minkejja li tkun għaddejja proċedura ta' stralċ dwar xi kumpannija, il-Qorti tista' tiġi adita biex kreditur jitlob il-kanoniżzazzjoni tal-kreditu tiegħu kontra dik il-kumpannija, għalkemm (sewwasew minħabba l-għarfien tal-istat li tkun fih il-kumpannija dak il-ħin) jidher li l-iżjed li dik il-Qorti tkun tista' tagħmel hu li tagħraf l-eżistenza u l-entita' tal-imsemmi kreditu imma ma tkunx f'qagħda li tagħti ordni ta' ħlas favur tali kreditur, għaliex il-ħlasijiet dovuti minn kumpannija li tkun għaddejja minn proċeduri ta' stralċ iridu dejjem jiġu kunsidrati fil-qafas tat-tqassim tal-assi tal-

⁹ P.A. LFS 10.10.2007 fil-kawża fl-ismijiet *Dr. Edward Gatt noe vs TRM Limited (Malta)*

¹⁰ Li hija t-terminu wżat fid-Dritt Inġliż dwar il-Kumpanniji biex jirreferi għall-kariga tal-Amministratur Provvisorju maħsuba taħt il-Liġi Maltija

¹¹ Bailey, Groves & Smith *Corporate Insolvency: Law and Practice* (2nd. Edit, 2001), § 5.53, f'paġ. 228 (ara wkoll §§ 20.3 u 20.4, f'paġġ. 647 – 8 għad-distinzjoni bejn il-leġittimazzjoni attiva u passiva ta' kumpannija f'qagħda bħal din)

¹² Ara *Foss vs Harbottle (1843)* 2 Hare 461; Farrar & Hannigan *Farrar's Company Law* (4th. Edit, 1998), paġ. 367; u Muscat *Principles of Maltese Company Law* (MUP, 2007), § 8.1, paġġ. 216 – 221

istess kumpannija mill-istralċjarju fit-twettiq aħħari tal-ħatra tiegħu¹³;

Illi fil-każ tal-lum, ma ngħatat l-ebda raġuni għaliex MD ma jmisshix tmexxi 'l quddiem il-pretensjonijiet tagħha fil-konfront ta' lfix permezz ta' azzjoni. Mill-ftit fatti li jinsabu fl-atti tal-kawża, joħroġ ċar li hemm raġuni tajba li toħloq il-ħtieġa li l-pretensjonijiet ta' MD ikunu determinati minn Qorti, l-iżjed minħabba ċ-ċirkostanzi "paralleli" tal-imġiba ta' terzi li ndaħlu biex b'xi mod żammew jew fixklu t-twettiq tal-ftehim li fuqu tistrieħ l-azzjoni kollha attriċi;

Illi għalhekk, din il-Qorti tasal għall-fehma li d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 224(2) tal-Kapitolu 386 ma humiex ta' xkiel biex MD tressaq u tibqa' tmexxi 'l quddiem l-azzjoni tagħha kontra lfix, minkejja li din tinsab fi proċess ta' stralċ, iżda naturalment din l-azzjoni trid titmexxa 'l quddiem fil-limitazzjonijiet hawn fuq imsemmija;

Illi min-naħa l-oħra, fir-rigward tal-aspetti l-oħrajn imsemmija fin-Nota tal-amministratur provviżorju, din il-Qorti ma jidhrilhiex li dawk id-dispożizzjonijiet tista' tqishom f'din l-istanza. Fl-ewwel lok, lfix ma ressqet l-ebda kontestazzjoni formali għall-azzjoni attriċi. Fit-tieni lok, din il-Qorti jidhrilha li jekk l-amministratur provviżorju qiegħed jalludi għal xi nullita' tal-ftehim li fuqu MD ssejjes il-pretensjonijiet tagħha, din il-kwestjoni ma jmisshix titqanqal b'semplici nota li "tattira l-attenzjoni", imma b'azzjoni appożita fis-sede xierqa, jekk l-istess amministratur provviżorju jidhirlu li huwa l-każ. Sakemm ma jkunx hemm deċiżjoni minn Qorti li twaqqa' l-imsemmi ftehim, dak li seħħ jibqa' jorbot lil partijiet u jista' jkun il-baži ta' obligazzjonijiet reċiproċi. Ma ntweriex lanqas li bħalissa hemm xi proċeduri pendenti quddiem xi Qorti li jattakkaw is-siwi tal-imsemmi ftehim;

Illi għal dak li jirrigwarda l-kreditu mitlub minn MD ma jidhirx li hemm kontestazzjoni. Dan jgħodd kemm dwar il-kreditu li kien "likwidat" saż-żmien meta saret il-kitba, u kif ukoll dwar dik il-kwantita' ta' tagħmir domestiku li nstab

¹³ Ara, per eżempju, P.A. TM 12.10.2006 fil-kawża fl-ismijiet *HSBC Bank Malta p.l.c. vs Price Club (Swatar) Ltd. et*

nieqes meta sar l-inventarju u li tiegħu MD kienet għadha ma tħallsix. Din il-kawża ma tirrigwardax dak l-ammont ta' tagħmir li MD riedet tiegħu lura għandha imma li setgħet iżżamm mill-istess tiegħu. Kemm hu hekk, MD irriżervat il-pożizzjoni tagħha biex tirregola ruħha kif jidhrilha xieraq;

Illi, fin-nuqqas ta' provi tajba li jwaqqgħu dawk impressjoni minn MD, din il-Qorti ssib li MD hija kreditriċi ta' lfix fis-somma ta' ta' disa' mija u wieħed u tletin elf, sitt mija u ħamsa u disgħin ewro u disgħa u sittin ewro ċenteżmi (€ 931,695.69) li tirrappreżenta l-prezz ta' merkanzija lilha mibjugħa u konsenjata mill-istess MD. Għalhekk issib li l-ewwel talba attriċi hija mistħoqqa;

Illi, fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet legali li saru aktar qabel, u fl-istadju li tinsab fih lfix, it-tieni talba ma tistax tintlaqa' minħabba li l-kwestjoni tal-ħlas lil MD jiddependi mill-proċess ta' likwidazzjoni u tat-tqassim tal-assi fost il-kredituri li lfix jista' jirriżulta li għandha meta l-proċess ta' likwidazzjoni jintemm;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tilqa' l-ewwel talba attriċi u ssib li l-kumpannija attriċi hija kreditriċi tal-kumpannija mħarrka fis-somma ta' disa' mija u wieħed u tletin elf, sitt mija u ħamsa u disgħin ewro u disgħa u sittin ewro ċenteżmi (€ 931,695.69) li tirrappreżenta l-prezz ta' merkanzija lilha mibjugħa u konsenjata, flimkien mal-imgħaxijiet legali fuq l-imsemmija somma b'seħħ mit-tmienja (8) ta' Lulju, 2009, sal-jum tal-ħlas effettiv;

Tastjoni mill-istess taqta' it-tieni talba billi ladarba l-kumpannija mħarrka tinsab fi proċess ta' stralċ, il-ħlas tal-kreditu kanoniżżat b'din is-sentenza jrid joqgħod għall-proċess tat-tqassim u likwidazzjoni tal-assi tal-kumpannija mħarrka kif u meta dan isir. F'kull każ, l-**ispejjeż** ta' din il-kawża jithallsu mill-kumpannija mħarrka.

Moqrija

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----